

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2019. május 14.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Menekültpolitika – Nemzetközi védelem – 2011/95/EU irányelv – Menekült jogállás – A 14. cikk (4)–(6) bekezdése – A fogadó tagállam biztonsága vagy társadalma számára jelentett fenyegetés esetén a menekült jogállás megadásának megtagadása vagy visszavonása – Érvényesség – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 18. cikke – Az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése – Az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése – Genfi Egyezmény”

A C-391/16., C-77/17. és C-78/17. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott három előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a C-391/16. sz. ügyben a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság) a Bírósághoz 2016. július 14-én érkezett, 2016. június 16-i határozatával, valamint a C-77/17. sz. és a C-78/17. sz. ügyben a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium) a Bírósághoz 2017. február 13-án érkezett, 2017. február 8-i és 2017. február 10-i határozatával terjesztett elő az

M

és

a **Ministerstvo vnitra** (C-391/16)

között folyamatban lévő eljárásban,

valamint az

X (C-77/17),

X (C-78/17)

és

a **Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides**

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, T. von Danwitz (előadó), C. Toader tanácselnökök, E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund és S. Rodin bírák,

* Az eljárás nyelvei: cseh és francia.

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: V. Giacobbo-Peyronnel tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. március 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M képviseletében J. Mašek advokát,
- X (C-77/17) képviseletében P. Vanwelde és S. Janssens avocats,
- X (C-78/17) képviseletében J. Hardy avocat,
- a cseh kormány képviseletében M. Smolek, J. Vláčil és A. Brabcová, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviseletében C. Pochet, M. Jacobs és C. Van Lul, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében T. Henze és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviseletében E. Armoët, E. de Moustier és D. Colas, meghatalmazotti minőségben,
- a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z., Koós G., Biró-Tóth Z. és Tátrai M., meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviseletében A. M. de Ree és K. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság kormányának képviseletében S. Brandon, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Blundell barrister,
- az Európai Parlament képviseletében K. Zejdová, O. Hrstková Šolcová és D. Warin, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviseletében E. Moro, A. Westerhof Löfflerová, S. Boelaert, M. Chavier és J. Monteiro, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében M. Šimerdová és M. Condou-Durande, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2018. június 21-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a 2012. január 9-én hatályba lépő, a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.)

14. cikke (4)–(6) bekezdésének – az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére, az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésére, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 18. cikkére tekintettel történő – értelmezésére és érvényességére vonatkoznak.

- 2 Ezeket a kérelmeket az alábbiak között fennálló három jogvita keretében terjesztették elő: az első (C-391/16. sz. ügy) esetében az M és a Ministerstvo vnitra (belügyminisztérium, Cseh Köztársaság) között az M menedékjogának visszavonásáról szóló határozat tárgyában, a második (C-77/17. sz. ügy) esetében az X és a Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (a menekültekkel és hontalanokkal foglalkozó általános biztos, Belgium; a továbbiakban: általános biztos) között az X menekült jogállása elismerésének megtagadásáról és a kiegészítő védelemre való jogosultság részére való biztosításának megtagadásáról szóló határozat tárgyában, valamint a harmadik (C-78/17. sz. ügy) esetében az X és az általános biztos között a menekült jogállás visszavonásáról szóló határozat tárgyában.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-án Genfben aláírt egyezmény (*Recueil des traités des Nations unies* [1954], 189. kötet, 150. o., 2545. sz.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.) 1954. április 22-én lépett hatályba (a továbbiakban: Genfi Egyezmény. Ezt az Egyezményt kiegészítette a menekültek helyzetére vonatkozó 1967. január 31-i, 1967. október 4-én hatályba lépő New York-i jegyzőkönyv (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.; a továbbiakban: jegyzőkönyv).
- 4 Valamennyi tagállam szerződő fele a Genfi Egyezménynek. Az Európai Unió azonban nem szerződő fele az említett Egyezménynek.
- 5 A Genfi Egyezmény preambulumba tudomásul veszi, hogy az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosát azzal bízták meg, hogy ellenőrizze a menekültek védelmét szolgáló nemzetközi egyezmények alkalmazását, az egyezmény továbbá előírja, hogy az államok vállalják, hogy együttműködnek az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával a szervezet feladatainak teljesítésében és különösképpen segítik e jogi eszközök rendelkezései alkalmazásának ellenőrzésében.
- 6 Az említett Egyezmény 1. cikkének A. része a következőket írja elő:

„Az Egyezmény alkalmazásában a »menekült« fogalma alkalmazandó minden olyan személyre, aki:

[...]

(2) Aki [...] faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni.

Olyan személy esetében, aki több állampolgársággal rendelkezik, az »állampolgársága szerinti ország« kifejezés jelenti mindazokat az országokat, amelyeknek e személy állampolgára és nem tekinthető az állampolgársága szerinti ország védelmét nélkülöző személynek, az, aki megalapozott félelmen alapuló okok nélkül nem vette igénybe azon országok valamelyikének védelmét, amelynek állampolgára.”

7 A Genfi Egyezmény 1. cikkének C. része ekként rendelkezik:

„Megerszűnik az Egyezmény alkalmazhatósága az A. rész rendelkezéseinek hatálya alá tartozó olyan személy esetén, aki:

- (1) Önkéntesen ismét igénybe vette állampolgársága szerinti ország védelmét; vagy
- (2) Elvesztett állampolgárságát önkéntesen visszaszerezte, vagy
- (3) Új állampolgárságot szerzett és élvezzi az új állampolgársága szerinti ország védelmét, vagy
- (4) Önkéntesen visszatelepül abba az országba, amelyet elhagyott, vagy amelyen kívül tartózkodott az üldözéstől való félelmében; vagy
- (5) Már nem utasíthatja el állampolgársága szerinti országa védelmének igénybevételét, mivel megszűntek azok a körülmények, amelyek alapján őt menekültként elismerték;

[...]

(6) Bár nem rendelkezik állampolgársággal, visszatérhet abba az országba, ahol korábbi szokásos tartózkodási helye volt, mivel megszűntek azok a körülmények, amelyekkel kapcsolatban őt menekültként elismerték;

[...]”

8 Ezen Egyezmény 1. cikke D. részének első bekezdése kimondja:

„Az Egyezmény nem alkalmazható azokra a személyekre, akik jelenleg nem az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosától, hanem az Egyesült Nemzetek valamely más szervétől vagy ügynökségétől kapnak védelmet vagy támogatást.”

9 Az említett Egyezmény 1. cikkének E. része a következőket írja elő:

„Az Egyezmény nem alkalmazható olyan személyre, akinek a tartózkodási helye szerinti ország illetékes hatóságai olyan jogokat és kötelezettségeket biztosítanak, amelyek az adott ország állampolgárságának birtoklásához fűződnek.”

10 Ugyanezen Egyezmény 1. cikke F. részének szövege a következő:

„Az Egyezmény rendelkezései nem alkalmazhatók az olyan személyre, akiről alapos okkal feltételezhető, hogy:

- a) Béke elleni, háborús-, vagy emberiség elleni, az ilyen bűncselekményekről rendelkező nemzetközi okmányokban meghatározott bűncselekményt követett el;
- b) A menedéket nyújtó országon kívül, az országba menekültként történő befogadását megelőzően súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el;
- c) Az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös.”

11 A Genfi Egyezmény 3. cikke értelmében:

„A Szerződő Államok az Egyezmény rendelkezéseit a menekültekre faji, vallási vagy származási ország szerinti megkülönböztetés nélkül alkalmazzák.”

12 Ezen Egyezmény 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A Szerződő Államok területükön a menekülteknek vallásuk szabad gyakorlása, illetve gyermekeik vallási nevelésének szabadsága terén legalább olyan kedvező elbánást biztosítanak, mint saját állampolgáraiknak.”

13 Az említett Egyezmény 16. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A menekült bármely Szerződő Állam területén szabadon fordulhat a bíróságokhoz.”

14 A Genfi Egyezmény 22. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A Szerződő Államok állampolgáraikkal azonos elbánást biztosítanak a menekülteknek az alapfokú oktatás tekintetében.”

15 Ezen Egyezmény 31. cikke értelmében:

„1. A Szerződő Államok az országba való jogellenes belépésük, vagy tartózkodásuk miatt nem sújtják büntetéssel azokat a menekülteket, akik közvetlenül olyan területről érkeztek, ahol életük, vagy szabadságuk az 1. cikkben foglalt meghatározás értelmében veszélyeztetve volt, és akik engedély nélkül lépnek be területükre, illetőleg tartózkodnak ott, feltéve, hogy haladéktalanul jelentkeznek a hatóságoknál és kellőképpen megindokolják jogellenes belépésüket, illetőleg jelenlétüket.

2. A Szerződő Államok nem korlátozzák az ilyen menekült mozgási szabadságát a szükséges mértéket meghaladóan és ilyen korlátozásokat csak addig alkalmaznak, amíg jogi helyzetük az illető országban rendezést nem nyert, illetőleg más országba nem nyernek bebocsátást. A Szerződő Államoknak az ilyen menekült számára megfelelő határidőt kell engedélyezni, illetőleg a szükséges támogatást meg kell adni ahhoz, hogy más országba bebocsátást nyerjenek.”

16 Az említett Egyezmény 32. cikke a következőket írja elő:

„1. A Szerződő Államok nem utasítják ki a területükön jogszerűen tartózkodó menekülteket, kivéve állambiztonsági vagy közrendi okok alapján.

2. Az ilyen menekült kiutasítása csak megfelelő jogi eljárás során hozott határozat alapján történhet. Hacsak állambiztonsági szempontok ezt ki nem zárják, a menekültnek meg kell engedni, hogy bizonyítékot szolgáltatson saját maga tisztázása céljából, illetőleg, hogy az illetékes hatósághoz, vagy az illetékes hatóság által kijelölt személyhez, vagy személyekhez fellebbezzen, és ott megfelelően képviseltesse magát.

3. A Szerződő Államoknak ilyen esetben méltányos határidőt kell engedélyezniük a menekült számára, hogy bebocsátást kérhessenek más országba. A Szerződő Államok fenntartják maguknak a jogot, hogy a közbeeső idő alatt megtegyék az általuk szükségesnek tartott belső intézkedéseket.”

17 Ugyanezen Egyezmény 33. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. Egyetlen Szerződő Állam sem utasítja ki vagy küldi vissza (»refouler«) a menekültet azon ország területének határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása miatt, vagy abból az okból van veszélyeztetve, hogy bizonyos társadalmi csoporthoz tartozik, vagy bizonyos politikai véleményét vall.

2. A jelen rendelkezésből folyó kedvezmény azonban nem illeti meg azt a menekültet, akiről alaposan feltehető, hogy veszélyezteti annak az országnak biztonságát, amelynek területén van, vagy aki mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, veszélyt jelent az illető ország lakosságára nézve.”

18 A Genfi Egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Aláírás, megerősítés vagy csatlakozás alkalmával bármely állam fenntartást tehet az Egyezmény cikkeihez, kivéve az 1., 3., 4., 16 (1)„, 33. és 36–46. cikkeket.”

Az uniós jog

A 2011/95 irányelv

19 Az EUMSZ 78. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontja alapján elfogadott 2011/95 irányelv hatályon kívül helyezte a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelvet (HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.).

20 A 2011/95 irányelv (3), (4), (10), (12), (16), (17), (21), (23) és (24) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(3) Az Európai Tanács 1999. október 15–16-i tamperei rendkívüli ülésén megállapodás született arról, hogy az Európai Tanács törekedik [a jegyzőkönyvvel] kiegészített [Genfi Egyezmény] teljes és mindenre kiterjedő alkalmazásán alapuló Közös Európai Menekültügyi Rendszer létrehozására, ily módon megerősítve a visszaküldés tilalmának elvét, és biztosítva, hogy senkit ne küldjenek vissza olyan helyre, ahol üldöztetésnek van kitéve.

(4) A Genfi Egyezmény és a jegyzőkönyv a menekültek védelmét szolgáló nemzetközi jogi rendszer sarokkövét képezi.

[...]

(10) A végzett értékelések eredményeinek fényében e szakaszban helyénvaló megerősíteni a [2004/83] irányelv alapjául szolgáló elveket, valamint törekedni a nemzetközi védelem elismerésére és tartalmára vonatkozó követelmények magasabb szintű szabályok alapján történő további közelítésére.

[...]

(12) Ezen irányelv legfőbb célja egyrésztől annak biztosítása, hogy valamennyi tagállamban azonos feltételeket alkalmazzanak a nemzetközi védelemre valóban rászoruló beazonosítására, másrésztől annak elősegítése, hogy e személyek valamennyi tagállamban hozzáférhessenek az ellátások egy minimális szintjéhez.

[...]

- (16) Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és szem előtt tartja különösen [a Charta] által elismert elveket. Így biztosítani kívánja különösen az emberi méltóság, valamint a menedékkérők és az őket kísérő családtagjaik menedékhez való jogának teljes körű tiszteletben tartását, valamint elő kívánja mozdítani e Charta 1., 7., 11., 14., 15., 16., 18., 21., 24., 34. és 35. cikke alkalmazását, ezért ennek megfelelően kell végrehajtani.
- (17) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó személyekkel való bánásmód tekintetében a tagállamokat kötelezik azon – többek között a hátrányos megkülönböztetést tiltó – nemzetközi jogi okmányok, amelyeknek szerződő felei.

[...]

- (21) A menekült jogállás elismerése deklaratív aktus.

[...]

- (23) Annak érdekében, hogy a tagállamok illetékes nemzeti hatóságai a Genfi Egyezmény alkalmazása során irányutatót kapjanak, meg kell állapítani a menekült jogállás meghatározásának és tartalmának szabályait.
- (24) A menedékkérőknek a Genfi Egyezmény 1. cikke értelmében menekültként történő elismerésére vonatkozóan közös feltételeket kell elfogadni.”

21 A 2011/95 irányelv 1. cikke értelmében:

„Ezen irányelv célja a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, a menekültek és a kiegészítő védelemre jogosultak egységes jogállására, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályoknak a megállapítása.”

22 Ezen irányelv 2. cikke a következőket írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában az alábbi fogalom meghatározások alkalmazandók:

- a) »nemzetközi védelem«: az e) pont szerinti menekült jogállás, illetve a g) pont szerinti kiegészítő védelmi jogállás;
- b) »nemzetközi védelemben részesülő személyek«: az e) és g) pont szerint meghatározott menekült- vagy kiegészítő védelmi jogállásban részesülő személyek;

[...]

- d) »menekült«: harmadik ország olyan állampolgára, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy olyan hontalan személy, aki korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva a fenti okoknál fogva nem tud, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem akar oda visszatérni, és akire a 12. cikk nem vonatkozik;
- e) »menekült jogállás«: egy harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy valamely tagállam által menekültként történő elismerése;

[...]”

- 23 A 2011/95 irányelvnek „A nemzetközi védelem iránti kérelmek értékelése” címet viselő II. fejezetében szerepel az irányelv 4–8. cikke. E cikkek azokat a szabályokat tartalmazzák, amelyek előírják, hogy a tagállamoknak hogyan kell értékelniük az ilyen kérelmeket.
- 24 A 2011/95 irányelvnek „A menekültkénti elismerés feltételei” címet viselő III. fejezete tartalmazza ezen irányelv 9–12. cikkét. Ami konkrétan az említett irányelv 9. és 10. cikkét illeti, azok előírják azokat a feltételeket, amelyek mellett valamely cselekmény a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része szerint üldözésnek minősül, előírják továbbá, hogy a tagállamoknak mely tényezőket kell figyelembe venniük az üldöztetési okok értékelésekor.
- 25 A 2011/95 irányelvnek a „Megszűnés” címet viselő 11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy a továbbiakban már nem minősül menekültnek, amennyiben:

- a) az állampolgársága szerinti ország védelmét önként újra igénybe veszi; vagy
- b) állampolgárságának elvesztését követően azt önként újra megszerzi; vagy
- c) új állampolgárságot szerez, és az új állampolgársága szerinti ország védelmét élvezzi; vagy
- d) önként újra letelepszik azon országban, amelyet az üldöztetéstől való félelmében elhagyott, illetve amelybe ezért nem tért vissza; vagy
- e) azon körülmények megszűnése miatt, amelyek kapcsán menekültként ismerték el, az állampolgársága szerinti ország védelmének igénybevételét a továbbiakban már nem utasíthatja el; vagy
- f) azon körülmények megszűnése miatt, amelyek kapcsán menekültként ismerték el, hontalan személyként vissza tud térni a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba.

(2) [...]

(3) Az (1) bekezdés e) és f) pontja nem vonatkozik azon menekültre, aki egy korábbi üldöztetésből fakadó kényszerítő okokra tud hivatkozni arra vonatkozóan, hogy miért nem kíván élni az állampolgársága szerinti ország, illetve hontalan személy esetén a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti ország védelmével.”

- 26 Ezen irányelvnek a „Kizáró okok” címet viselő 12. cikke a következőket írja elő:

„(1) A harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy nem ismerhető el menekültként, amennyiben az érintett személy(t):

- a) a Genfi Egyezmény 1. cikkének D. pontja szerint nem az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságának, hanem az Egyesült Nemzetek valamely más szervének vagy ügynökségének védelmében vagy támogatásában részesül. Amennyiben e védelem vagy támogatás bármely okból anélkül szűnt meg, hogy e személyek helyzetét az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének megfelelő határozataival összhangban véglegesen rendezték volna, e személyeket ipso facto megilletik az ezen irányelv által biztosított ellátások [helyesen: előnyök];
- b) a tartózkodási helye szerinti ország hatáskörrel rendelkező hatóságai olyan személyként ismerték el, akit az érintett ország állampolgáráival megegyező vagy az azokéval egyenértékű jogok és kötelezettségek illetnek meg.

(2) A harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy nem ismerhető el menekültként, amennyiben nyomós okkal feltételezhető, hogy az érintett személy:

- a) béke elleni, háborús, vagy emberiség elleni, az ilyen bűncselekményekről rendelkező nemzetközi okmányokban meghatározott bűncselekményt követett el;
- b) a menedéket nyújtó országon kívül, az országba menekültként történő befogadását – vagyis a menekültként való elismerésen alapuló tartózkodási engedély kiállításának időpontját – megelőzően súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el; a különösen kegyetlen cselekmények akkor is súlyos, nem politikai bűncselekménynek minősíthetők, ha azokat állítólagos politikai célból követték el;
- c) az Egyesült Nemzetek – az ENSZ Alapokmányának preambulumban, illetve 1. és 2. cikkében meghatározott – céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös.

(3) Az (2) bekezdés rendelkezéseit az abban említett bűncselekmények vagy cselekmények felbujtóira, illetve az azok elkövetésében bármilyen módon részt vevő személyekre is alkalmazni kell.”

27 A 2011/95 irányelvnek „A menekült jogállás” című IV. fejezetében szereplő 13. cikke – amely „A menekültként való elismerés” címet viseli – a következőket írja elő:

„A tagállamok olyan harmadik országbeli állampolgárt vagy hontalan személyt ismernek el menekültként, aki megfelel a II. és III. fejezetben előírt feltételeknek.”

28 A szintén az említett irányelv IV. fejezetében szereplő, „A menekült jogállás visszavonása, megszüntetése, illetve megújításának megtagadása” címet viselő 14. cikk ekként rendelkezik:

„(1) Amennyiben a harmadik ország állampolgára vagy a hontalan személy a 11. cikk értelmében már nem minősül menekültnek, úgy a [2004/83] irányelv hatálybalépése után benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelmek tekintetében a tagállamok visszavonják, illetve megszüntetik az érintett személy valamely kormányzati, közigazgatási, bírósági vagy kvázibírósági szerv által elismert menekült jogállását, illetve megtagadják annak megújítását.

[...]

(3) A tagállamok visszavonják, illetve megszüntetik a harmadik ország állampolgárának vagy a hontalan személynek a menekült jogállását, illetve megtagadják annak megújítását, ha a menekült jogállás elismerése után az érintett tagállam megállapítja, hogy:

- a) az érintett személy menekültként való elismerését a 12. cikkel összhangban ki kellett volna zárni, illetve az érintett személy menekültként való elismerése a 12. cikkel összhangban kizárt;
- b) a menekült jogállás elismerésében döntő szerepet játszott az, hogy az érintett személy nyilatkozata során megváltoztatta a tényeket, vagy tényeket elhallgatott, ideértve hamis vagy hamisított dokumentumok felhasználását is.

(4) A tagállamok visszavonhatják, illetve megszüntethetik a menekült valamely kormányzati, közigazgatási, bírósági vagy kvázibírósági szerv által elismert jogállását, illetve megtagadják annak megújítását, amennyiben:

- a) alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára;
- b) különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.

(5) A (4) bekezdésben említett esetekben a tagállamok határozhatnak úgy, hogy nem ismerik el a menekült jogállást, amennyiben még nem született arról határozat.

(6) A (4) és (5) bekezdés hatálya alá tartozó személyeket megilletik a Genfi Egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32., és 33. cikkében meghatározott vagy az azoknak megfelelő jogok, amennyiben e személyek az érintett tagállamban tartózkodnak.”

29 A 2011/95 irányelvnek „A nemzetközi védelem tartalma” címet viselő VII. fejezete tartalmazza az irányelv 20–35. cikkét. Ezen irányelv 20. cikkének (1) és (2) bekezdése kimondja:

„(1) E fejezet rendelkezései nem sértik a Genfi Egyezményben megállapított jogokat.

(2) Eltérő rendelkezés hiányában e fejezetet mind a menekültek, mind pedig a kiegészítő védelemre jogosult személyek vonatkozásában alkalmazni kell.”

30 Az említett irányelv 21. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A tagállamok nemzetközi jogi kötelezettségeiknek megfelelően tiszteletben tartják a visszaküldés tilalmának elvét.

(2) Amennyiben azt az (1) bekezdésben említett nemzetközi kötelezettségek nem tiltják, úgy a tagállamok – a menekültként való hivatalos elismerés tényétől függetlenül – visszaküldhetik a menekültet, ha:

- a) alaposan feltételezhető, hogy veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára; vagy
- b) különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.

(3) A tagállamok visszavonhatják, illetve megszüntethetik a (2) bekezdés hatálya alá tartozó menekült tartózkodási engedélyét, illetve megtagadhatják annak megújítását vagy megadását.”

31 A 2011/95 irányelv 24. cikke (1) bekezdésének első albekezdése a következőket írja elő:

„A tagállamok közvetlenül a nemzetközi védelem megadását követően és a 21. cikk (3) bekezdésének sérelme nélkül, legalább három évig érvényes és megújítható tartózkodási engedélyt állítanak ki a menekült jogállású személyek számára, kivéve ha ennek kényszerítő nemzetbiztonsági vagy közrendi okok ellentmondanak.”

32 Ezen irányelv 28. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a külföldi diplomák, oklevelek vagy képesítést igazoló egyéb okiratok elismerésére irányuló meglévő eljárások keretében a nemzetközi védelemben részesülő személyek a saját állampolgárokkal egyenlő elbánásban részesüljenek.

(2) A tagállamok törekednek annak megkönnyítésére, hogy az iskolai képzésüket dokumentumokkal igazolni nem képes, nemzetközi védelemben részesülő személyek teljeskörűen hozzáférhessenek a korábbi tanulmányaik értékelését, érvényesítését és akkreditálását szolgáló megfelelő rendszerekhez. Az ilyen intézkedéseknek meg kell felelniük a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [HL 2005. L 255., 22. o.; helyesbítések: HL 2007. L 271., 18. o.; HL 2008. L 93., 28. o.; HL 2014. L 305., 115. o.] 2. cikke (2) bekezdésének és 3. cikke (3) bekezdésének.”

33 A 2011/95 irányelv 34. cikkének szövege a következő:

„A nemzetközi védelemben részesülő személyek társadalomba történő integrációjának elősegítése érdekében a tagállamok hozzáférést biztosítanak az integrációt – a menekült jogállásban vagy kiegészítő védelmi jogállásban részesülő személyek sajátos igényeinek figyelembevételével – szerintük legjobban elősegítő programokhoz, vagy megteremtik az ilyen programokhoz való hozzáférés előfeltételeit.”

A nemzeti jog

A cseh jog

34 A Zákon č. 325/1999 Sb., o azylunak (a menekültügyről szóló 325/1999. sz. törvény) az alapügy tényállására alkalmazandó változata (a továbbiakban: a menekültügyről szóló törvény) szabályozza a nemzetközi védelem elismerését és visszavonását.

35 E törvény 2. §-ának (6) bekezdése szerint e törvény alkalmazásában menekült (*azylant*) „az a külföldi, akinek a jelen törvény alapján menedékjogot biztosítottak, a menedékjogot biztosító határozat hatályának időtartama alatt”. A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott magyarázatok szerint, ha egy személy menedékjogát visszavonják, már nem minősül menekültnek (*azylant*) és már nem illetik meg őt az említett törvényben előírt jogok.

36 A menekültügyről szóló törvény 17. §-a (1) bekezdésének i) pontja értelmében a menedékjogot visszavonják, „amennyiben alaposan feltehető, hogy a menekült veszélyt jelent az állam biztonságára”. Ezen túlmenően az említett törvény 17. §-a (1) bekezdésének j) pontja előírja, hogy a menedékjogot visszavonják, „ha a menekült különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az állam biztonságára”.

37 A menekültügyről szóló törvény 28. §-ának (1) bekezdése értelmében a menedékjog a nemzetközi védelemnek a Cseh Köztársaság területén valamely külföldi számára biztosított egyik formája.

A belga jog

38 A loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (a külföldieknek az ország területére történő beutazásáról, tartózkodásáról, letelepedéséről és az onnan történő kiutasításáról szóló, 1980. december 15-i törvény; *Moniteur belge*, 1980. december 31., 14584. o) alapügy tényállására alkalmazandó változata (a továbbiakban: 1980. december 15-i törvény) 48/3. cikkének 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A menekült jogállást azon külföldi részére biztosítják, aki megfelel [a jegyzőkönyvvel] módosított [Genfi Egyezmény] 1. cikkében előírt feltételeknek.”

39 E törvény 48/4. cikkének 1. §-a a következőket írja elő:

„Kiegészítő védelmi jogállást kap az a külföldi, aki nem ismerhető el menekültként, és akire a 9ter cikk nem vonatkozik, valamint aki tekintetében megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy származási országába, illetőleg hontalan személy esetében a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszatérése esetén a 2. § szerinti súlyos sérelem elszenvedése tényleges veszélyének lenne kitéve, és aki nem tudja, vagy az ilyen veszélytől való félelmében nem kívánja ezen ország védelmét igénybe venni, feltéve, hogy nem tartozik az 55/4. cikkben szereplő kizárók okok hatálya alá.”

40 Az említett törvény 52/4. cikke kimondja:

„Ha az 50., az 50bis, az 50ter vagy az 51. cikknek megfelelően menedékjog iránti kérelmet benyújtó külföldi veszélyt jelent a társadalomra, mivel különösen súlyos bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, vagy alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a nemzetbiztonságra, a miniszter vagy megbízottja haladéktalanul továbbítja az összes erre vonatkozó információt az általános biztosnak.

Az [általános biztos] megtagadhatja a menekült jogállás elismerését, amennyiben a külföldi veszélyt jelent a társadalomra, mivel különösen súlyos bűncselekmény miatt jogerősen elítélték vagy alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a nemzetbiztonságra. Ebben az esetben a[z általános biztos] véleményt bocsát ki a kiutasítás 48/3. és 48/4. cikkel való összeegyeztethetőségéről.

A miniszter – ha a közrend vagy a nemzetbiztonság védelme érdekében szükségesnek tartja – utasíthatja az érintettet, hogy kérelmének elbírálásáig tartózkodjon egy meghatározott helyen.

Rendkívül súlyos körülmények között a miniszter – ha a közrend vagy a nemzetbiztonság védelme érdekében szükségesnek tartja – az érintettet ideiglenesen átadhatja a kormánynak.”

41 Ugyanezen törvény 55/3/1. cikke értelmében:

„1. § A[z általános biztos] visszavonhatja a menekült jogállás elismerését, amennyiben a külföldi veszélyt jelent a társadalomra, mivel különösen súlyos bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, vagy alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a nemzetbiztonságra.

[...]

3. § Amennyiben az (1) bekezdés vagy a (2) bekezdés 1° pontja alapján visszavonja a menekült jogállást, [...] az általános biztos határozatában véleményt bocsát ki a kiutasítás 48/3. és 48/4. cikkel való összeegyeztethetőségéről.”

42 Az 1980. december 15-i törvény 55/4. cikkének 2. §-a értelmében:

„A külföldi akkor sem ismerhető el kiegészítő védelemre jogosultként, amennyiben veszélyt jelent a társadalomra vagy a nemzetbiztonságra.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-391/16. sz. ügy

43 2006. április 21-i határozatával a belügyminisztérium menedékjogot biztosított a csecsenföldi (Oroszország) származású M számára, azon az alapon, hogy M megalapozottan félt attól, hogy faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, vagy politikai meggyőződése miatt az állampolgársága szerinti államban üldöztetésnek lesz kitéve.

44 A menedékjog megszerzése előtt M lopást követett el, amelyért három év szabadságvesztés-büntetésre ítélték. A menedékjog megszerzése után emellett kilenc év szabadságvesztés-büntetésre ítélték visszaesőként elkövetett lopás és zsarolás miatt, amely büntetést fokozott biztonságú büntetés-végrehajtási intézetben kellett letölteni. E körülményekre tekintettel a belügyminisztérium 2014. április 29-én úgy határozott, hogy visszavonja M menedékjogát és nem biztosítja számára a kiegészítő védelmet, mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték és veszélyt jelent az állambiztonságra.

- 45 M keresetet indított e határozattal szemben a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) előtt. Mivel ezt a keresetet elutasították, M felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.
- 46 Ez a bíróság többek között a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (6) bekezdésében szereplő rendelkezéseknek a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére, valamint az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése értelmében vett általános uniós jogi elvekre tekintettel fennálló érvényességére vonatkozóan fogalmaz meg kérdést, amennyiben a 2011/95 irányelv e rendelkezései esetlegesen sérthetik a Genfi Egyezményt.
- 47 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának 2010. július 29-én közzétett és „Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére és jogállására, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló európai parlamenti és a tanács irányelvre irányuló javaslatra [2009. október 21-i COM(2009) 551] vonatkozó észrevételei” címet viselő jelentésére hivatkozik, amelyben az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa újólag hangot adott a 2004/83 irányelv 14. cikke (4) és (6) bekezdésének a Genfi Egyezménynek való megfelelésével kapcsolatban korábban már kifejezett kétségeinek.
- 48 E jelentésből kitűnik, hogy az irányelvre irányuló említett javaslat 14. cikkének (4) bekezdése – amely a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének alapját képezi – a menekült jogállás kizárásának indokait a Genfi Egyezmény 1. cikkében előírt kizárási és megszűnési kikötéseken túlra terjeszti ki, holott ezek a kikötések taxatívák, ezen Egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése pedig megtiltja a szerződő államok számára, hogy az Egyezmény 1. cikkéhez fenntartásokat tegyenek. Az említett jelentésből az is kitűnik, hogy noha a Genfi Egyezmény 33. cikke megengedi, hogy egy személyt a származási országába vagy más országba visszaküldjenek, ez a rendelkezés egyáltalán nem érinti e személynek a tartózkodása szerinti országban fennálló menekült jogállását. A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa által kifejezett aggályokat osztja többek között a European Council on Refugees and Exiles [Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsa], az International Association of Refugee and Migration Judges [Menekültügyi Bírák Nemzetközi Szövetsége], valamint a Cseh Köztársaság ombudsmanja.
- 49 A kérdést előterjesztő bíróság azonban hozzáfűzi, hogy a szakirodalom egyes képviselői szerint a 2011/95 irányelv megfelel a Genfi Egyezménynek. E tekintetben rámutat, hogy a jelen ítélet 47. pontjában említett, irányelvre irányuló javaslat indokolása értelmében a 2011/95 irányelv célja többek között ezen Egyezmény teljes és mindenre kiterjedő alkalmazásának biztosítása. Ez az irányelv részletesebb, továbbá 2. cikkének d) és e) pontjában különbséget tesz a „menekült” és a „menekült jogállás” fogalma között. A menekült jogállásnak a 2011/95 irányelv értelmében vett biztosítása a Genfi Egyezményben előírtnál fokozottabb védelemben jelenik meg. Ily módon az a személy, akinek menekült jogállását a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdése alapján visszavonták, már nem részesülhet – az ezen Egyezményben rögzített bizonyos minimális jogok kivételével – az ezen irányelvből eredő jogokból és előnyökből. Úgy tűnik, ez a rendelkezés azon az elméleten alapul, hogy ezeket a személyeket akkor sem lehet származási országukba visszaküldeni, ha esetükben teljesülnek az említett Egyezmény 33. cikke (2) bekezdésének feltételei. E személyeket tehát eltűrik a fogadó tagállamban, továbbá „mérsékelt” menekült jogállással rendelkeznek.
- 50 A Bíróság a 2015. június 24-i H. T. ítéletben (C-373/13, EU:C:2015:413, 71. és 94–98. pont) ugyan már határozott a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése és a 2011/95 irányelv közötti összhangról, még nem vizsgálta ezen irányelv 14. cikke (4) és (6) bekezdésének a Genfi Egyezmény 1. cikkének C. részével és 42. cikkének (1) bekezdésével, ekként pedig az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésével, a Charta 18. cikkével, valamint az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése értelmében vett általános uniós jogi elvekkel való összeegyeztethetőségének kérdését sem.

51 Ami a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdését illeti – amely garantálja, hogy az ezen irányelv 14. cikke (4) bekezdésének hatálya alá tartozó személyeket megilletik a Genfi Egyezményben előírt bizonyos jogok – a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a Cseh Köztársaság ombudsmanja szerint a menekültügyről szóló törvény nem ülteti át e 14. cikk (6) bekezdését. Ily módon a menedékjognak a menekültügyről szóló törvény 17. §-a (1) bekezdésének i) és j) pontja alapján történő visszavonása az ombudsman szerint sérti az uniós jogot. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben jelzi, hogy a cseh jogrend részletes elemzése alapján nem lehet kizárni, hogy bizonyos egyedi esetekben az érintett személyek számára a Genfi Egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32. és 33. cikkéből eredő egyik jog sem garantált. Az alapügyben azonban a felperes rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy a Cseh Köztársaságban e jogokra hivatkozzon.

52 E körülmények között határozott úgy a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Érvénytelennek tekintendő-e a [2011/95] irányelv 14. cikkének (4) és (6) bekezdése azon az alapon, hogy azok sértik [a Charta] 18. cikkét, az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdését és az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésében lefektetett általános uniós jogi elveket?”

A C-77/17. sz. ügy

53 2010. március 10-én az elefántcsontparti állampolgársággal rendelkező X-et a tribunal de première instance de Bruxelles (brüsszeli elsőfokú bíróság, Belgium) részben felfüggesztett, harminc hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélte szándékos testi sértés, vágó- és szúrófegyver jogszerű indok nélküli birtoklása és tiltott fegyver birtoklása miatt. Ezen túlmenően, 2011. december 6-án a Cour d’appel de Bruxelles (brüsszeli fellebbviteli bíróság, Belgium) négy év szabadságvesztés-büntetésre ítélte, 14 évnél idősebb, de 16 évnél fiatalabb kiskorú sérelmére elkövetett szexuális kényszerítés miatt.

54 2015. november 3-án X menedékjog iránti kérelmet nyújtott be, amelynek alátámasztására előadta, hogy üldöztetéstől fél amiatt, hogy apja és családtagjai szorosan kötődnek a korábbi elefántcsontparti rendszerhez és Laurent Gbagbo volt elnökhöz.

55 2016. augusztus 19-i határozatával az általános biztos az 1980. december 15-i törvény 52/4. cikkének második bekezdése alapján az X által Belgiumban elkövetett bűncselekmények miatt megtagadta tőle a menekült jogállás biztosítását. Az általános biztos úgy vélte többek között, hogy figyelemmel e bűncselekmények különösen súlyos és ismétlődő jellegére, X e rendelkezés értelmében veszélyt jelent a társadalomra. Ugyanezen okokból úgy vélte, hogy e törvény 55/4. cikkének 2. §-a alapján X-től meg kell tagadni a kiegészítő védelmi jogállást. Az általános biztos azonban – az említett törvény 52/4. cikke alapján – olyan véleményt bocsátott ki, amely szerint X-nek az üldöztetésről való megalapozott félelmére figyelemmel ő közvetlenül vagy közvetve nem küldhető vissza Elefántcsontpartra, mivel ez a kiutasítási intézkedés összeegyeztethetetlen ugyanezen törvény 48/3. és 48/4. cikkével.

56 X keresetet nyújtott be a határozat ellen a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

57 Ez a bíróság rámutat, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdését az 1980. december 15-i törvény 52/4. cikkének a vitatott határozat alapjául szolgáló második bekezdése ülteti át a belga jogba.

58 A kérdést előterjesztő bíróság a 2011/95 irányelv 14. cikke (5) bekezdésének a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére tekintettel fennálló érvényességére vonatkozóan fogalmaz meg kérdést. E rendelkezések a Genfi Egyezmény tiszteletben tartására kötelezik az Uniót, így a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie ennek az egyezménynek. Az Egyezmény 1. cikkének A. része igen egyértelműen határozza meg a „menekült” fogalmába tartozó személyeket, továbbá sem az Egyezmény 1. cikkének F. része, sem egyéb rendelkezései nem teszik lehetővé valamely személytől a menekült

jogállás biztosításának általános és végleges jelleggel történő megtagadását pusztán azon az alapon, hogy veszélyt jelent a nemzetbiztonságra, illetve súlyos fenyegetést jelent a fogadó állam társadalmára. Márpedig a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdése előírja e jogállás biztosítása ezen okok valamelyike miatti megtagadásának lehetőségét, amely okok megfelelnek az említett egyezmény 32. és 33. cikkében említett helyzeteknek, holott ezen utóbbi cikkek a menekültek kiutasítását, nem pedig az említett jogállás biztosításának feltételeit szabályozzák.

- 59 Ekként felmerül az a kérdés, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdése a menekült jogállás kizárásával kapcsolatos egy, a Genfi Egyezményben elő nem írt új kikötést vezet-e be. A kizárással kapcsolatos új kikötés előírása ezen Egyezmény lényeges módosítását képezné, ami nemzetközi jogi elvekbe ütközne. Ha a Genfi Egyezmény a nemzetbiztonsággal, a közrenddel, vagy a fogadó államban a társadalom számára jelentett veszéllyel összefüggő okokból ki akarta volna zárni a menekültek védelmét vagy meg akarta volna azt tagadni, ezt kifejezetten előírta volna, amint azt – többek között – a fogadó állam területén kívül elkövetett, súlyos, nem politikai bűncselekmény esetében tette.
- 60 Figyelembe kell továbbá venni e kizárási kikötés esetlegesen súlyos következményeit is, mivel az a menekült jogállással összefüggő jogok és előnyök elvesztését is maga után vonja. Ily módon 2015. június 24-i H. T. ítéletében (C-373/13, EU:C:2015:413, 95. pont) a Bíróság egyértelműen emlékeztetett arra, hogy a tartózkodási engedély és a menekült jogállás visszavonása különböző következményekkel járó, két teljesen eltérő kérdés. Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa egyebekben „Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának a [2004/83 irányelvre] vonatkozó magyarázó megjegyzései” címet viselő és 2005 januárjában közzétett véleményében rendkívül kritikus véleményt fogalmazott meg a 2004/83 irányelvben szereplő, azonos rendelkezéseket illetően.
- 61 E körülmények között a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2011/95] irányelv 14. cikkének (5) bekezdését, hogy az az ugyanezen irányelv 13. cikkében előírt menekült jogállás és ebből következően a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része alóli kizárással kapcsolatos új kikötést vezet be?
- 2) Amennyiben az [első] kérdésre igenlő választ adtak, az ily módon értelmezett 14. cikk (5) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, amelynek az 1. cikke F. részében előírt kizárási kikötést kimerítő jelleggel fogalmazták meg és azt szigorúan kell értelmezni?
- 3) Amennyiben az [első] kérdésre nemleges választ adtak, úgy kell-e értelmezni a [2011/95] irányelv 14. cikkének (5) bekezdését, hogy az a menekült jogállás elismerése megtagadásának olyan indokát írja elő, amely nem szerepel a Genfi Egyezményben, és amelynek tiszteletben tartását előírja [a Charta] 18. cikke és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdése?
- 4) Amennyiben a [harmadik] kérdésre igenlő választ adtak, a fent hivatkozott irányelv 14. cikkének (5) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, ugyanis az irányelv 14. cikkének (5) bekezdése a menekült jogállás elismerése megtagadásának olyan indokát vezet be, amelynek esetében egyáltalán nem vizsgálják az üldöztetéstől való félelmet, ahogyan azt a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része megköveteli?
- 5) Amennyiben az [első és a harmadik] kérdésre nemleges választ adtak, hogyan kell a [2011/95] irányelv 14. cikkének (5) bekezdését a Charta 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével összhangban értelmezni, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek?”

A C-78/17. sz. ügy

- 62 2007. február 21-i határozatában az általános biztos biztosította a Kongói Demokratikus Köztársaság állampolgárságával rendelkező X számára a menekült jogállást.
- 63 2010. december 20-án X-et a Cour d’assises de Bruxelles (brüsszeli esküdtbíróóság, Belgium) 25 év szabadságvesztés-büntetésre ítélte rablás és szándékos emberölés elkövetése miatt. 2016. május 4-i határozatával az általános biztos az 1980. december 15-i törvény 55/3/1. cikkének 1. §-a alapján visszavonta X menekült jogállását többek között amiatt, hogy az elkövetett bűncselekmények különösen súlyos jellegére figyelemmel e rendelkezés értelmében X veszélyt jelent a társadalomra. Ezen túlmenően, e törvény 55/3/1. cikkének 3. §-a alapján az általános biztos véleményt bocsátott ki, amely szerint X kiutasítása összeegyeztethető az említett törvény 48/3. és 48/4. cikkével, mivel már nem aktuális az X által 2007-ben kifejezett, üldöztetéstől való félelme.
- 64 X az általános biztos határozatával szemben keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. Ez a bíróság rámutat, hogy az 1980. december 15-i törvénynek az említett határozat alapjául szolgáló 55/3/1. cikke ülteti át a belga jogba a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdését. A kérdést előterjesztő bíróság – csakúgy, mint a C-77/17. sz. ügyben és az ezen utóbbiban előterjesztettekkel azonos okok alapján – úgy véli, hogy több indok miatt merülhetnek fel kérdések a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére tekintettel fennálló érvényességére vonatkozóan.
- 65 E körülmények között határozott úgy a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2011/95] irányelv 14. cikkének (4) bekezdését, hogy az az ugyanezen irányelv 13. cikkében előírt menekült jogállás és ebből következően a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része alóli kizárással kapcsolatos új kikötést vezet be?
- 2) Amennyiben az [első] kérdésre igenlő választ adtak, az ily módon értelmezett 14. cikk (4) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, amelynek az 1. cikke F. részében előírt kizárási kikötést kimerítő jelleggel fogalmazták meg és azt szigorúan kell értelmezni?
- 3) Amennyiben az [első] kérdésre nemleges választ adtak, úgy kell-e értelmezni a [2011/95] irányelv 14. cikkének (4) bekezdését, hogy az a menekült jogállás visszavonásának olyan indokát írja elő, amely nem szerepel a Genfi Egyezményben, és amelynek tiszteletben tartását előírja [a Charta] 18. cikke és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdése?
- 4) Amennyiben a [harmadik] kérdésre igenlő választ adtak, a fent hivatkozott irányelv 14. cikkének (4) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, ugyanis az irányelv 14. cikkének (4) bekezdése a menekült jogállás visszavonásának olyan indokát vezet be, amelyet nem csak, hogy nem ír elő a Genfi Egyezmény, hanem abban semmilyen alapja sincs?
- 5) Amennyiben az [első és a harmadik] kérdésre nemleges választ adtak, hogyan kell a fent hivatkozott irányelv 14. cikkének (4) bekezdését a Charta 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével összhangban értelmezni, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek?”

A Bíróság előtti eljárás

- 66 A Bíróság elnöke 2017. március 17-i határozatával elrendelte a C-77/17. és a C-78/17. sz. ügy egyesítését az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából. A Bíróság elnöke 2018. január 17-i határozatával elrendelte ezen ügyek és a C-391/16. sz. ügy egyesítését a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából.

A Bíróság hatásköréről

- 67 A Bírósághoz írásbeli észrevételeket benyújtó tagállamok és intézmények eltérő véleményeket fogalmaztak meg arra vonatkozóan, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmekkel összefüggésben a Bíróság rendelkezik-e hatáskörrel a 2011/95 irányelv érvényességének az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke tükrében történő értékelésére, mivel ezen utóbbiak a Genfi Egyezményre hivatkoznak.
- 68 A német kormány e tekintetben úgy véli, hogy a C-77/17. sz. ügyben és a C-78/17. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek esetében erre a kérdésre nemleges választ kell adni, amennyiben az említett kérelmek lényegében a Genfi Egyezmény értelmezését kérik, holott – amint az a 2014. július 17-i Qurbani ítéleten (C-481/13, EU:C:2014:2101, 20., 21. és 28. pont) alapuló ítélkezési gyakorlatból kitűnik – a Bíróságnak az ezen Egyezmény értelmezésére irányuló hatásköre korlátozott.
- 69 A Tanács és a Bizottság a maga részéről megjegyzi, hogy a Bíróság már hozott határozatot arról, hogy a 2011/95 irányelv rendelkezéseit a Genfi Egyezményt tiszteletben tartva kell értelmezni. A Parlament úgy véli, hogy mivel ez az irányelv az Unió önálló jogalkotási aktusa, amelynek elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését a Bíróság biztosítja, ezen irányelv érvényességét kizárólag az EU- és az EUM-Szerződés, valamint a Charta alapján lehet vizsgálni. A 2011/95 irányelvet többek között a Genfi Egyezmény alapvető elveinek tiszteletben tartása mellett – amennyire csak lehetséges – oly módon kell értelmezni, hogy ne kérdőjeleződjön meg az irányelv érvényessége.
- 70 A francia és a holland kormány ezzel szemben hangsúlyozza, hogy jöllehet az Unió nem részes fele a Genfi Egyezménynek, az EUMSZ 78. cikk és a Charta 18. cikke kötelezik az Uniót annak tiszteletben tartására. A Bíróság ily módon hatáskörrel rendelkezik a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdése ezen Egyezménnyel való összeegyeztethetőségének értékelésére.
- 71 E tekintetben az EUSZ 19. cikk (3) bekezdésének b) pontjából és az EUMSZ 267. cikk első bekezdésének b) pontjából következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében kivétel nélkül döntsön az uniós intézmények által hozott jogi aktusok értelmezéséről és érvényességéről, mivel e jogi aktusoknak teljes mértékben összeegyeztethetőknél kell lenniük a Szerződések rendelkezéseivel, a belőlük eredő alkotmányos elvekkkel, valamint a Charta rendelkezéseivel (lásd ebben az értelemben: 2018. február 27-i Western Sahara Campaign UK ítélet, C-266/16, EU:C:2018:118, 44. és 46. pont).
- 72 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a 2011/95 irányelvet az EUMSZ 78. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontja alapján fogadták el. Az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése értelmében a közös menekültügyi, kiegészítő és ideiglenes védelem nyújtására vonatkozó politikának – amelynek célja az, hogy „a nemzetközi védelmet igénylő harmadik országbeli állampolgárok mindegyike számára megfelelő jogállást kínáljon és biztosítsa a visszaküldés tilalma elvének tiszteletben tartását” – „összhangban kell lennie a [Genfi Egyezménnyel] és [a] [...] jegyzőkönyvvel, valamint az egyéb vonatkozó szerződésekkel”.

- 73 A Charta 18. cikke ezenfelül akként rendelkezik, hogy a „[Genfi Egyezmény] és [a jegyzőkönyv] rendelkezéseivel, valamint az [EU-Szerződéssel] és az [EUM-Szerződéssel] összhangban a menedékjogot biztosítani kell”.
- 74 Ily módon, noha az Unió nem szerződő fele a Genfi Egyezménynek, az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke kötelezi ezen Egyezmény szabályainak tiszteletben tartására. A 2011/95 irányelvnek tehát – az elsődleges jog rendelkezései értelmében – tiszteletben kell tartania ezeket a szabályokat (lásd ebben az értelemben: 2016. március 1-jei Alo és Osso, C-443/14 és C-444/14, EU:C:2016:127, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. június 19-i Gnandi ítélet, C-181/16, EU:C:2018:465, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 75 A Bíróság következőképpen rendelkezik hatáskörrel a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdése érvényességének az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke tükrében történő vizsgálatára, e vizsgálat keretében pedig annak ellenőrzésére, hogy ezen irányelv rendelkezéseit lehet-e a Genfi Egyezmény szabályai által garantált védelemben tartó módon értelmezni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 76 A kérdést előterjesztő bíróságoknak a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének érvényességére vonatkozó kérdései lényegében arra irányulnak, hogy ezen irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése azzal a hatással jár-e, hogy az az érintett harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki esetében teljesülnek az említett irányelv 2. cikkének d) pontjában előírt anyagi jogi feltételek, elveszti menekült jogállását, és hogy azok emiatt sértik-e a Genfi Egyezmény 1. cikkét. Kérdéseik konkrétan arra vonatkoznak, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében említett esetek nem felelnek meg a Genfi Egyezmény 1. cikkének C–F. részében szereplő kizáró és megszűnési okoknak, holott e kizáró és megszűnési okok – ezen Egyezmény rendszerében – taxatív jelleget öltenek.
- 77 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy egy általános értelmezési elv szerint valamely uniós jogi aktust – amennyire lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy ne váljon kérdésessé annak érvényessége, és hogy megfeleljen az elsődleges jog egészének, különösen a Charta rendelkezéseinek (2016. február 15-i N. ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ily módon, ha a másodlagos uniós jog valamely szabályának szövege többféleképpen értelmezhető, azt az értelmezést kell előnyben részesíteni, amelynek alapján az adott rendelkezés összeegyeztethető az elsődleges joggal, szemben azzal, amely az azzal való összeegyeztethetlenség megállapításához vezetne (2007. június 26-i Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ítélet, C-305/05, EU:C:2007:383, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 78 Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4)–(6) bekezdésében szereplő rendelkezéseket – az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésében és a Charta 18. cikkében megkövetelteknek megfelelően – lehet-e oly módon értelmezni, ami biztosítja, hogy ne sérüljön a Genfi Egyezmény szabályai által garantált védelmi szint.

A 2011/95 irányelvvel létrehozott rendszerről

- 79 Amint az a 2011/95 irányelv (12) preambulumbekkezdéséből kitűnik, az irányelv rendelkezéseinek célja annak biztosítása, hogy azonos feltételeket alkalmaznak a nemzetközi védelemre rászoruló beazonosítására, továbbá annak biztosítása, hogy e személyek valamennyi tagállamban hozzáférhessenek az előnyök egy minimális szintjéhez.
- 80 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy – amint azt a 2011/95 irányelv (3) preambulumbekkezdése megerősíti – a közös európai menekültügyi rendszer, amelynek ez az irányelv a részét képezi, a Genfi Egyezmény és a jegyzőkönyv teljes és mindenre kiterjedő alkalmazásán, valamint annak biztosításán

alapul, hogy senkit ne küldjenek vissza oda, ahol ismét üldöztetésnek lenne kitéve (lásd ebben az értelemben: 2011. december 21-i N. S. és társai ítélet, C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 75. pont; 2016. március 1-jei Alo és Osso ítélet, C-443/14 és C-444/14, EU:C:2016:127, 30. pont).

- 81 Ezen túlmenően, a 2011/95 irányelv (4), (23) és (24) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a Genfi Egyezmény a menekültek védelmét szolgáló nemzetközi jogi rendszer sarokkövét képezi, valamint hogy ezen irányelvnek a menekült jogállás megadásának feltételeivel, valamint a menekült jogállás tartalmával kapcsolatos rendelkezéseit azzal a céllal fogadták el, hogy a menedékkérők menekült jogállásának az említett Egyezmény 1. cikke értelmében vett elismerése céljából közös fogalmakra és feltételekre támaszkodva segítsék a tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságait ezen Egyezmény alkalmazásában (lásd ebben az értelemben: 2017. január 31-i Lounani ítélet, C-573/14, EU:C:2017:71, 41. pont; 2018. szeptember 13-i Ahmed ítélet, C-369/17, EU:C:2018:713, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 82 A 2011/95 irányelv (16) preambulumbekzdése egyebekben pontosítja, hogy az irányelv célja az emberi méltóság, valamint a menedékkérők és az őket kísérő családtagjaik menedékhez való jogának teljes körű tiszteletben tartásának biztosítása, mivel ezt az utóbbi jogot – a Charta 18. cikke értelmében – a Genfi Egyezmény és a jegyzőkönyv rendelkezéseivel összhangban biztosítani kell.
- 83 Ily módon – noha a 2011/95 irányelv a tagállamok számára közös, ekként pedig az Unió sajátját képező fogalmakat és kritériumokat tartalmazó szabályozási rendszert hoz létre – az irányelv a Genfi Egyezményen alapul, célja pedig különösen az ezen Egyezmény 1. cikkének teljes körű tiszteletben tartása.
- 84 Mindezek pontosítását követően az ezen irányelv 2. cikkének d) pontjában szereplő „menekült” kifejezést illetően meg kell állapítani, hogy az lényegében a Genfi Egyezmény 1. cikke A. szakaszának (2) bekezdésében szereplő fogalommeghatározást veszi át. E tekintetben a 2011/95 irányelv „Menekültkénti elismerés feltételei” címet viselő III. fejezetének rendelkezései pontosítják az azzal kapcsolatban megkövetelt anyagi jogi feltételeket, hogy valamely harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy ezen irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében menekültnek minősülhessen.
- 85 A 2011/95 irányelv 2. cikkének e) pontja a „menekült jogállást” – a maga részéről – „egy harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy valamely tagállam által menekültként történő elismeréseként” határozza meg. Ez az elismerés tehát – amint az ezen irányelv (21) preambulumbekzdéséből kitűnik – a menekültnek minősülést illetően deklaratív, nem pedig konstitutív aktus.
- 86 Ily módon a 2011/95 irányelvvvel bevezetett rendszerben az a harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki esetében teljesülnek az ezen irányelv III. fejezetében szereplő anyagi jogi feltételek, pusztán emiatt minősül az említett irányelv 2. cikkének d) pontja és a Genfi Egyezmény 1. cikknek A. szakasza értelmében vett menekültnek.
- 87 A 2011/95 irányelv azon rendszertani értelmezését, amely szerint az irányelv III. fejezete kizárólag a menekültnek minősülésre vonatkozik, nem kérdőjelezheti meg ezen irányelv említett III. fejezetében szereplő 12. cikkének (1) és (2) bekezdésében található „statut de réfugié” [menekült jogállás] kifejezésnek különösen a francia nyelvi változatban történő alkalmazása. E rendelkezés többi – például a spanyol, a német, az angol, a portugál és a svéd – nyelvi változata ugyanis e 12. cikk (1) és (2) bekezdésében a „menekült” kifejezést alkalmazza a „menekült jogállás” helyett.
- 88 Márpedig a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely uniós jogi szöveg egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi (2016. március 1-jei Alo és Osso ítélet, C-443/14 és C-444/14, EU:C:2016:127, 27. pont; 2019. január 24-i Balandin és társai ítélet, C-477/17, EU:C:2019:60, 31. ítélet). E tekintetben – noha a 2011/95 irányelv III. fejezete a „Menekültkénti

elismerés feltételei” címet viseli – ezen irányelv IV. fejezetének címe „A menekült jogállás”, és az magában foglalja az e jogállás megadására irányadó 13. cikket, valamint a menekült jogállás visszavonására, megszüntetésére, illetve megújításának megtagadására irányadó 14. cikket.

- 89 A 2011/95 irányelv 13. cikkét illetően a Bíróság megállapította, hogy e rendelkezés értelmében a tagállamok a menekült jogállást megadják minden olyan harmadik országbeli állampolgárnak, illetve olyan hontalan személynek, aki esetében teljesülnek az ezen irányelv II. és III. fejezetében a menekültnek való minősülésre vonatkozóan előírt anyagi jogi feltételek, és e tekintetben a tagállamok nem rendelkeznek mérlegelési mozgástérrel (lásd ebben az értelemben: 2015. június 24-i H. T. ítélet, C-373/13, EU:C:2015:413, 63. pont; 2018. április 12-i A és S ítélet, C-550/16, EU:C:2018:248, 52. és 54. pont).
- 90 Egyebekben azt, hogy a 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontja és a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett „menekült” minőség nem függ annak – az ezen irányelv 2. cikkének e) pontja szerinti „menekült jogállás” megadása révén történő – hivatalos elismerésétől, alátámasztja az említett irányelv 21. cikke (2) bekezdésének szövege, amely szerint a „menekült” az e rendelkezésben említett feltételek tiszteletben tartása mellett visszaküldhető, „a menekültként való hivatalos elismerés tényétől függetlenül”.
- 91 A menekültnek minősülés hivatalos elismerésének – amelyet a menekült jogállás megadása képez – az a következménye, hogy az érintett menekült a 2011/95 irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében az ezen irányelv szerinti nemzetközi védelemben részesülő személlyé válik, ekként pedig – amint arra a főtanácsnok indítványának 91. pontjában rámutatott – rendelkezik az említett irányelv VII. fejezetében előírt valamennyi joggal és előnnyel, amely fejezet magában foglal a Genfi Egyezményben szereplőkkel egyenértékű jogokat, egyúttal pedig – amint azt többek között a Parlament és az Egyesült Királyság kormánya megjegyezte – a 2011/95 irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében, valamint 28. és 34. cikkében említettekhez hasonló, az ezen Egyezményben egyenértékű megfelelőekkel nem rendelkező, még teljesebb védelmet biztosító jogokat.
- 92 A fenti megfontolásokból következik, hogy a 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontja és a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett „menekültnek” minősülés nem függ e minősülésnek az ezen irányelv 2. cikkének – az irányelv 13. cikkével összefüggésben értelmezett – e) pontja értelmében vett „menekült jogállás” megadása révén történő hivatalos elismerésétől.

A 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdéséről

- 93 Ami a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében említett azon eseteket illeti, amelyekben a tagállamok visszavonhatják a menekült jogállást vagy megtagadhatják annak megadását, ezek – amint arra a főtanácsnok indítványának 56. pontjában rámutatott – lényegében megfelelnek azoknak a helyzeteknek, amelyekben a tagállamok ezen irányelv 21. cikkének (2) bekezdése és a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése értelmében visszaküldhetik a menekülteket.
- 94 Mindazonáltal elsősorban meg kell állapítani, hogy míg a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése ilyen esetekben megfosztja a menekültet attól, hogy alkalmazza rá az olyan országba való visszaküldés tilalmának elvét, ahol élete vagy szabadsága veszélyeztetve van, a 2011/95 irányelv 21. cikkének (2) bekezdését a Chartában, és különösen a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében biztosított azon jogok tiszteletben tartásával kell értelmezni és alkalmazni – amint ezt az irányelv (16) preambulumbekzdése megerősíti –, amelyek abszolút módon tiltják a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést, bármi legyen is az érintett személy magatartása, és ugyanígy az olyan államba való kiutasítást is, ahol az érintett személyt komolyan fenyegeti az a veszély, hogy ilyen bánásmódnak lesz kitéve. A tagállamok ennél fogva nem toloncolhatnak, utasíthatnak vagy adhatnak ki egy külföldit akkor, ha megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy a célországban a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében tiltott bánásmód elszenvedése valós veszélyének

lesz kitéve (lásd ebben az értelemben: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet, C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 86–88. pont; 2018. április 24-i MP [Múltbeli kínzás áldozatának kiegészítő védelme] ítélet, C-353/16, EU:C:2018:276, 41. pont).

- 95 Ily módon amennyiben egy menekültnek a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében, valamint 21. cikkének (2) bekezdésében említett valamely esetben tartozó visszaküldése miatt fennállna annak a veszélye, hogy megsértik a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében rögzített alapvető jogait, az érintett tagállam nem térhet el a visszaküldés tilalmának elvétől a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése szerint.
- 96 E körülmények között – amennyiben a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése az abban említett helyzeteket illetően előírja, hogy a tagállamok visszavonhatják az ezen irányelv 2. cikkének e) pontja értelmében vett „menekült jogállást”, illetve megtagadhatják e jogállás megadását, noha a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése a maga részéről megengedi az ilyen helyzetek valamelyikében található menekült visszaküldését olyan országba, ahol élete vagy szabadsága veszélyeztetve van – az uniós jog az érintett menekülteknek az említett Egyezményben biztosítottnál szélesebb nemzetközi védelmét írja elő.
- 97 Másodsorban – amint arra a Bizottság, a Tanács, a Parlament, valamint a Bírósághoz írásbeli észrevételeket benyújtó több tagállam rámutatott – a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdését nem lehet akként értelmezni, hogy az ezen irányelvvvel létrehozott rendszerben a menekült jogállás visszavonása vagy megadásának megtagadása következtében többé nem minősül ezen irányelv 2. cikkének d) pontja és a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakasza szerinti menekültnek az az érintett harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki esetében teljesülnek az említett 2. cikk – az irányelv III. fejezetében szereplő rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett – d) pontjában található feltételek.
- 98 A jelen ítélet 92. pontjában megállapítottakon felül ugyanis az a körülmény, hogy az érintett személy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében említett valamely esetben tartozik, nem jelenti azt, hogy esetében már nem teljesülnek a származási országában az üldöztetéstől való megalapozott félelem fennállásával kapcsolatos azon anyagi jogi feltételek, amelyekről a menekültnek minősülés függ.
- 99 Kétségtelen, hogy amennyiben egy tagállam úgy határoz, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) vagy (5) bekezdése alapján visszavonja a menekült jogállást, illetve nem adja azt meg, az érintett harmadik országbeli állampolgárokat vagy hontalan személyeket megfosztják ettől a jogállástól, ekként pedig ők nem vagy már nem rendelkeznek az ezen irányelv VII. fejezetében rögzített jogokkal és előnyökkel, mivel azok e jogálláshoz kapcsolódnak. Amint azonban azt az említett irányelv 14. cikkének (6) bekezdése kifejezetten előírja, ezeket a személyeket megilletik, illetve továbbra is megilletik a Genfi Egyezményben előírt bizonyos jogok (lásd ebben az értelemben: 2015. június 24-i H. T. ítélet, C-373/13, EU:C:2015:413, 71. pont), ami – amint azt a főtanácsnok indítványának 100. pontjában hangsúlyozta – megerősíti, hogy e visszavonás vagy megtagadás ellenére többek között az említett egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett menekültnek minősülnek vagy továbbra is annak minősülnek.
- 100 Ebből következik, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4)–(6) bekezdésében szereplő rendelkezéseket nem lehet akként értelmezni, hogy a menekült jogállás visszavonása vagy e jogállás megadásának megtagadása következtében többé nem minősül a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. szakasza értelmében vett menekültnek az az érintett harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki esetében teljesülnek az ezen irányelv 2. cikkének – az irányelv III. fejezetében szereplő rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett – d) pontjában található anyagi jogi feltételek, ekként pedig, hogy kizárják őt abból a nemzetközi védelemből, amelynek az említett Egyezménnyel összhangban való biztosítását a Charta 18. cikke előírja.

A 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdéséről

- 101 A 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdése előírja, hogy az e 14. cikk (4) és (5) bekezdésének hatálya alá tartozó személyeket megilletik „a Genfi Egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32., és 33. cikkében meghatározott vagy az azoknak megfelelő jogok, amennyiben e személyek az érintett tagállamban tartózkodnak”.
- 102 Mindenekelőtt ami a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében alkalmazott „vagy” kötőszót illeti, az – nyelvi szempontból – vagylagosságot és halmozódást is kifejezhet, következésképpen azt az alkalmazása szerinti kontextusban és a szóban forgó jogi aktus céljai tükrében kell értelmezni (lásd analógia útján: 2005. július 12-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-304/02, EU:C:2005:444, 83. pont). Márpedig a jelen ügyben – tekintettel a 2011/95 irányelv kontextusára és céljára, amint ezek az irányelv (3), (10) és (12) preambulumbekkezdéséből kitűnnek, figyelemmel továbbá a jelen ítélet 77. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra – az ezen irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében az említett kötőszót halmozódást kifejezőként kell érteni.
- 103 Ezután az e 14. cikk (6) bekezdésében szereplő „megfelelő jogok” kifejezés terjedelmét illetően meg kell állapítani – amint azt a főtanácsnok az indítványának 110. pontjában hangsúlyozta –, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) vagy (5) bekezdésének alkalmazása következtében az érintett személyt többek között megfosztják attól a tartózkodási engedélytől, amelyet az említett irányelv értelmében vett menekült jogálláshoz ezen irányelv 24. cikke kapcsol.
- 104 Ily módon lehet úgy tekinteni, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) vagy (5) bekezdése alapján megtehető intézkedéssel érintett menekült – a Genfi Egyezmény szerinti rendszer alapján részére biztosítandó jogok meghatározása céljából – nem vagy már nem jogszerűen tartózkodik az érintett tagállam területén.
- 105 Meg kell tehát állapítani, hogy a tagállamoknak az ezen irányelv 14. cikke (4) vagy (5) bekezdésének végrehajtása során a területükön tartózkodó menekültek számára főszabály szerint kizárólag az említett irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében kifejezetten említett jogokat, valamint a Genfi Egyezményben említettek közül azon jogokat kell biztosítaniuk, amelyeket a szerződő államok területén tartózkodó valamennyi menekült számára biztosítanak, és amelyek biztosítása nem követeli meg a jogszerű tartózkodást.
- 106 Hangsúlyozni kell azonban, hogy a 2011/95 irányelv értelmében vett menekült jogálláshoz kapcsolódó tartózkodási engedélytől való megfosztás ellenére az ezen irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében említett valamely esetben tartozó menekült számára – más jogalap alapján – engedélyezhető az, hogy jogszerűen tartózkodjon az érintett tagállam területén (lásd ebben az értelemben: 2015. június 24-i H. T. ítélet, C-373/13, EU:C:2015:413, 94. pont). Hasonló helyzetben az említett irányelv 14. cikkének (6) bekezdése egyáltalán nem akadályozza azt, hogy az említett tagállam a Genfi Egyezményben a „menekültnek” minősüléshez kapcsolt valamennyi jogot biztosítsa az érintett számára.
- 107 Ily módon a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdését – az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésének és a Charta 18. cikkének megfelelően – akként kell értelmezni, hogy az ezen irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében előírt lehetőségeket alkalmazó tagállamnak biztosítani kell az ezen utóbbi rendelkezésekben említett valamely esetben tartozó és az említett tagállam területén tartózkodó menekült számára legalább azokat a jogokat, amelyeket a Genfi Egyezmény rögzít és amelyekre e 14. cikk (6) bekezdése kifejezetten hivatkozik, továbbá az említett Egyezményben előírt azokat a jogokat, amelyek esetében nem követelmény a jogszerű tartózkodás, mindezt pedig az ezen Egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése alapján az e tagállam által tett esetleges fenntartások sérelme nélkül.

- 108 Végezetül a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdése alapján az érintett személyek számára a tagállamok által biztosítandó jogokon felül hangsúlyozni kell, hogy az irányelvet semmiféleképpen nem lehet akként értelmezni, hogy az – a Genfi Egyezmény alapján e személyeket megillető jogok korlátozásával – arra ösztönözné ezeket az államokat, hogy kivonják magukat az ezen Egyezményből eredőkhöz hasonló nemzetközi kötelezettségeik alól.
- 109 Mindenesetre pontosítani kell, hogy – amint arra a főtanácsnok az indítványának 133. és 134. pontjában rámutatott, és amint azt a 2011/95 irányelv (16) és (17) preambulumbekzdése megerősíti – ezen irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének alkalmazása nem érinti az érintett tagállamnak a Charta magán- és a családi élet tiszteletben tartásával kapcsolatos 7. cikkében, a foglalkozás megválasztásának szabadságával és a munkavállaláshoz való joggal kapcsolatos 15. cikkében, a szociális biztonsággal és a szociális segítségnyújtással kapcsolatos 34. cikkében, valamint az egészségvédelemmel kapcsolatos 35. cikkében szereplőkhöz hasonló releváns rendelkezéseinek tiszteletben tartására irányuló kötelezettségét.
- 110 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy míg a Genfi Egyezmény alapján a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő esetek valamelyikébe tartozó személyekkel szemben – az említett Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése értelmében – lehet a származási országukba való visszaküldéssel vagy kiutasítással kapcsolatos intézkedést hozni, mégpedig akkor is, ha életük vagy szabadságuk ott veszélyeztetve van, az ilyen személyeket ezen irányelv 21. cikkének (2) bekezdése alapján nem lehet visszaküldeni akkor, ha az a Charta 4. cikkében és 19. cikkének (2) bekezdésében rögzített alapvető jogaik megsértésének kockázatával járna. Kétségtelen, hogy az érintett tagállamban a 2011/95 irányelv 2. cikkének e) pontja értelmében vett menekült jogállás visszavonására vonatkozó határozat vagy az e jogállás megadásának megtagadására vonatkozó határozat hozható ezekkel a személyekkel szemben, az ilyen határozatok elfogadása azonban nem érintheti menekültnek minősülésüket, amennyiben esetükben teljesülnek az ezen irányelv 2. cikkének – az irányelv III. fejezetében, ekként pedig a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. pontjában szereplő rendelkezésekkel összefüggésben értelmezett – d) pontja értelmében vett menekültnek minősülésükhöz szükséges anyagi feltételek.
- 111 E körülmények között a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének ekként elfogadott értelmezése biztosítja, hogy ne sérüljön a védelemnek a Genfi Egyezményben előírt minimális szintje, amint azt az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése és a Charta 18. cikke megköveteli.
- 112 Az előterjesztett kérdésekre tehát azt a választ kell adni, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely érinthetné e rendelkezéseknek az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére és a Charta 18. cikkére tekintettel fennálló érvényességét.

A költségekről

- 113 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely érinthetné e rendelkezéseknek az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 18. cikkére tekintettel fennálló érvényességét.

Aláírások